

Saara Kankaanrinta

06.06.2019

Itämeri ei voi hyvin. Se on yksi maailman saastuneimmista meristä ja sen pelastamiseksi tarvitaan vaikuttavia tekoja – ja pian. Saara Kankaanrinnalle meri on sydämen asia ja hän on omistanut elämänsä Itämeren ja luonnon hyvinvoinnille.

Rakkaudesta Itämereen

Saara Kankaanrinta on ympäristövaikuttaja, luonnonsuojelija ja yrittäjä, joka on perustanut Itämeren tilaa edistävän säätiön sekä kaksi yritystä. Lisäksi hän istuu useiden yhtiöiden hallituksessa.

Hän on tehnyt paljon Itämeren ja luonnonsuojelun eteen, mutta haaveet ovat vieläkin korkeammalla. Miten Järvi-Suomen kasvatti rakastui mereen ja miksi hän halusi omistaa elämänsä luonnonsuojelulle? Ja miten Itämeri pelastetaan?

Luonnon ääreltä luonnonsuojeluun

– Olen kasvanut luonnon lähellä ja uskon, että kiinnostukseni ympäristöasioihin kumpuaa juuri tästä läheisestä luontosuhteestani.

Kankaanrinta oli määrätietoinen koululainen. Hän suoritti lukion kympin keskiarvolla ja jo silloin ajatuksissa pyöri halu tehdä hyvää ja pyrkimys parantaa maailmaa. Lukion jälkeen Kankaanrinta suuntasi Tukholman yliopistoon tavoitteenaan oppia puhumaan sujuvaa ruotsia.

- Olin kirjoittanut laudaturin ruotsista, mutta eihän kieltä Joensuussa oppinut puhumaan.

Tukholman vuoden jälkeen edessä olivat yliopisto-opinnot Turussa. Pääaineenaan Kankaanrinta luki poliittista historiaa, mutta sivuaineissa pyöri myös ympäristöpolitiikka. Ratkaiseva askel oman vahvan eetoksensa toteuttamisessa tapahtui opintojen jälkeen, kun Kankaanrinta pääsi töihin John Nurmisen Säätiöön, Itämeren suojelun pariin.

- En osaa selittää, miksi juuri meri on minulle "se juttu". Pidän kovasti järvistäkin, mutta heti kun tulin meren äärelle, tiesin, että tämä se on. Meri on maailman kaunein asia, ja jotenkin niin erityisen sielukas. Se puhuttelee minua.

Itämeri rakkauden lähettiläänä

John Nurmisen Säätiössä Kankaanrinta työskenteli yhteiskuntasuhde- ja viestintäjohtajana Pietarin jätevesien puhdistushankkeessa. Tällöin hän tutustui myös nykyiseen mieheensä, Ilkka Herliniin.

- Itämeri on minulle sydämen asia ja sitä kautta löysin myös elämäni rakkauden. Hyvät asiat eivät aina tapahdu sattumalta.

Kun Pietarin jätevesien puhdistushanke oli muutamassa vuodessa hyvällä mallilla, alkoivat Kankaanrinta, Herlin ja samassa hankkeessa työskennellyt Anna Kotsalo-Mustonen miettiä, miten toimintaa voisi skaalata vieläkin isommaksi.

- Halusimme löytää ratkaisun, jossa useampia ongelmia voitaisiin ratkoa yhtä aikaa erillisten hankkeiden sijaan. Lopulta tulimme siihen päätökseen, että tällaista tehtävää varten on perustettava uusi säätiö.

Vuonna 2008 Kankaanrinta, Herlin ja Kotsalo-Mustonen perustivat Baltic Sea Action Groupin, viralliselta nimeltään Elävä Itämeri -säätiö, ja säätiön tarkoituksiksi kirjattiin ihmisen ja luonnon hyvinvoinnin edistäminen.

Ideana oli, että BSAG toisi yhteen kaikki tahot, jotka vaikuttavat Itämeren suojeluun - olivatpa ne sitten tieteilijöitä, poliittisia päättäjiä, yksityisiä ja kolmannen sektorin

toimijoita tai julkishallinnon tahoja. Tätä kautta säätiö pyrki nopeuttamaan pelastavia toimia Itämeren ja luonnon hyväksi.

Ja juuri tätä säätiö on tehnyt, ja tekee edelleen.

- Meidän ei tarvitse itse tehdä mitään, mitä joku muu jo tekee. Voimme kyllä nopeuttaa työtä, ja jos kukaan muu ei tee, me käärimme hihat. Teemme näkyväksi kokonaisuuksia, eli mitä pitäisi tehdä esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutoksen hillitsemisen eteen. Nämä ongelmat näkyvät heti myös Itämeressä. Lyhyesti sanottuna lobbaamme Itämeren puolesta.

Maaperän merkitys

Säätiössä tapahtuu jatkuvasti paljon. Sen kymmenen vuoden toiminta-ajalta suurimpina tekoina nousevat BSAG:n järjestämät Baltic Sea Action Summit -huippukokoukset, joilla vauhditettiin Itämeren ongelmien ratkaisuja valtioiden päämiesten ja yritysten voimin. Vuodesta 2010 säätiö on aktiivisesti ajanut ravinteiden kierrätystä ja urakoinut asiassa niin Suomen kuin EU:n tasolla.

- Rekrytoimme juuri kolme uutta työntekijää. Se oli meille panostus siihen, että nyt mennään täysillä eteenpäin. Kiire on kauhea ja paljon pitäisi saada aikaan nopeasti, mutta samalla kestävästi. Kriisien keskellä ensiaputoimienkin pitää olla samalla muutos pysyvään parannukseen.

Säätiöllä on työn alla myös hanke, jossa vaikutetaan vedenalaiseen luonnon monimuotoisuuteen.

- Luonnon monimuotoisuus tulee olemaan seuraava ilmastokriisi. Itämeri, ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus liittyvät kaikki suoraan toisiinsa ja usein näissä on myös sama ratkaisu.

Yksi BSAG:n eniten kiinnostusta herättäneitä projekteja on Ilmatieteen laitoksen ja Sitran kanssa yhteistyössä käynnistetty Carbon Action -hiilipilotti. Projektin keskiössä on maaperän vaikutus ilmastonmuutoksen torjunnassa ja samalla Itämeren hyvinvoinnin parantamisessa.

Projektissa viljelijöitä koulutetaan, miten

he voivat parantaa omaa maaperäänsä ja sitä kautta edistää hiiltä sitovaa viljelyä. Samalla tieteilijät oppivat viljelijöiltä käytännön asioita, joita he käyttävät hyödykseen tutkimuksissaan ja hiilen varastoimisen tieteellisessä todentamisessa.

– Jos maaperä on huonossa kunnossa, niin ravinteet karkaavat Itämereen. Hyvinvoivassa pellossa on monipuolinen vihreä kasvusto ja sen maaperässä on rikas ja monipuolinen mikrobisto, joka lisää maaperän monimuotoisuutta, mikä puolestaan vaikuttaa niin satoon kuin hiilensidontaan. Projektille on ollut valtava kysyntä ja saimme suorastaan ryntäyksen viljelijöiltä tähän.

"Luonnon monimuotoisuuden kato on järkyttävää."

Saara Kankaanrinta

Varpaita ei enää näe vedessä

Viime vuonna BSAG teki ennätystuloksen joulukeräyskampanjassaan. Kankaanrinta uskoo, että niin tässä, kuten myös Carbon Action -projektiin kohdistuvassa kiinnostuksessa näkyy ihmisten tuska luonnon tilasta.

– Carbon Action -projektissa yhdistyy ilmastonmuutokseen ja Itämeren tilaan vaikuttaminen, minkä vuoksi se koetaan niin merkitykselliseksi. Nämä ongelmat ovat oikeita ja vakavia, ja niihin on vaikutettava nyt. Luonto kyllä selviää, mutta ihminen ei selviä ilman luontoa.

Itämeri on yksi maailman saastuneimmista meristä ja sen tilan nopea heikkeneminen näkyy myös BSAG:n vapaaehtoistoiminnassa

kiinnostuneissa ihmisissä.

Kankaanrinta kertoo, että heillä toistuu lähes muuttumattomana sama tarina: henkilö on jäänyt eläkkeelle ja haluaa nyt tehdä jotain merkityksellistä. Sitten hän kertoo, miten lapsuudessaan näki varpaansa vedessä Itämeressä uimessaan, mutta enää niitä ei näe, koska vesi on sameaa.

Samaan asiaan hän törmää myös kotonaan. Kankaanrinta ja Herlin asuvat kolmen lapsensa kanssa Hangossa Itämeren rannalla. Kesällä 2018 lasten jokapäiväinen vakiokysymys oli ”saako uida, onko liikaa sinilevää”.

– Onhan tämä surkea tilanne, että tämä on meidän lapsillemme rutiinia. Eivät he tiedä paremmasta. Se pistää miettimään, että kertovatko lapseni sitten aikanaan omille lapsilleen, että silloin kuin he olivat pieniä, puissa oli laulavia lintuja, mutta enää ei ole. Luonnon monimuotoisuuden kato on järkyttävää.

– Onneksi maailma on muuttunut myös sillä tavalla, että nykyään melkein jo pikkuiselta nakkikioskiltakin penätään, että mitä sinä teet ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Ympäristöasiat ovat nousseet marginaaleista strategisiksi päätöksiksi yrityksissä, ja yksilötasollakin tietoisuus lisääntyy jatkuvasti.

Mikrobit ratkaisun avaimena

Vuonna 2015 Kankaanrinta ja Herlin perustivat kaksi uutta yritystä jatkamaan yksityisellä sektorilla BSAG:ssa aloittamaansa työtä luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Syntyivät Soilfood ja Qvidja Kraft.

– Kun olimme usean vuoden tehneet henkeen ja vereen töitä Itämeren eteen, pystyimme näkemään mitä tarvitaan, jotta työssä päästäisiin vieläkin pidemmälle. Jossain kohtaan tajusimme, että ravinteet eivät kierrä, ellei joku tee sitä liiketoimintana.

Tähän tarpeeseen perustettiin Soilfood, joka jalostaa maataloudesta ja bioenergia- ja metsäteollisuudesta hyödyntämättä jääneitä ravinteita kierrätyslannoitteiksi. Yritys on noussut nopeasti Suomen suurimmaksi kierrätyslannoitteiden ja maanparannustuotteiden toimijaksi.

- Soilfood on erittäin arvopohjainen toimija. Kaikki tekeminen perustuu vahvasti ekologiaan, mutta se on myös kannattavaa liiketoimintaa.

Qvidja Kraft puolestaan luo ratkaisuja uusiutuvan energian varastointiin. Ratkaisussa luonnon oma miljardien vuosien aikana hioutunut prosessi on valjastettu turvallisesti ja tehokkaaksi tavaksi varastoida uusiutuvaa energiaa. Se perustuu suon mikrobien toimintaan: mikrobit tekevät soissa hiilidioksidista ja vedystä metaania, joka on hyvä ja helposti siirrettävä varasto energialle. Qvidja Kraftin tutkimusryhmä eristi soissa toimivan sekamikrobipopulaation, ja onnistui rakentamaan niille reaktorikodin, jossa ne voivat toimia kuin suossa samalla 83 % prosessitehokkuudella.

- Olemme pystyneet löytämään uusiutuvan energian varastointiin ratkaisun käyttäen luonnon omaa prosessia. Nyt olemme moduulivaiheessa tässä kehityksessä ja allekirjoittaneet ensimmäisen pilottiasiakkaamme.

Qvidja Kraft toimii Paraisilla Qvidjan koetilalla, jonka Kankaanrinta ja Herlin omistavat. Tila on kulttuurihistoriallisesti merkittävä ja se levittyy Qvidjan (Kuitian) kivilinnan ympärille. Linna on vanhin Suomessa säilynyt kartano, jossa on vieraillut historian saatossa muun muassa Kustaa Vaasa.

- Etsimme lähtökohtaisesti maa- ja metsäkokonaisuutta, mutta tässä yhdistyi sitten myös pala historiaa. Kartanon toiminta ja tila oli menossa alaspäin ja on hienoa, että pystyimme samalla pelastamaan tällaisen helmen.

Tilalla tehdään paljon kokeellista tutkimusta: on virtaamamittareita vesistöissä, maaperän mikrobitutkimusta sekä ilman nanohiukkasten tutkimusta. Vastaavaa kokonaisuutta ei löydy muualta.

"Meillä on tosi kovia porukoita, jotka keksivät hienoja ideoita."

Saara Kankaanrinta

Suomi esimerkinnäyttäjänä

Kankaanrinta näkee, että hänen roolinsa on ennen kaikkea hallita ja katsoa kokonaisuuksia,

erottaa olennainen tieto epäolennaisesta ja löytää keinot, miten asiat voidaan kertoa ymmärrettävästi.

– Koen sen etuna, että katson asioita ikään kuin ulkopuolelta. En ole minkään luonnontieteenalan asiantuntija, joten voin kysyä tyhmiä kysymyksiä ja näen kokonaisuudet ilman asiantuntijan filttä.

Vaikka Itämerestä ja sen tilasta puhutaan paljon, vasta viime aikoina on alettu nostamaan esille maa- ja metsätalouden vaikutuksia Itämeren tilaan. Vasta hiljattain on selvinnyt, että metsien ojituksien vaikutus on huomattavasti suurempi kuin aiemmin luultiin. Suurimmat parantavat toimet tehdään valuma-alueilla. Tämä on asia, jota monet eivät ole vielä ymmärtäneet.

Kankaanrinta kokee, että Suomella on iso rooli esimerkinnäyttäjänä Itämeren alueella, ja myös globaalisti.

– Sillä on hirveän suuri merkitys mitä Suomi tekee. Meillä on resurssit tehdä tutkimusta, päätöksiä sekä konkreettisia toimenpiteitä ja olla esimerkinnäyttäjiä. Siksi koen, että meillä on myös velvollisuus siihen. Jos me täällä turvallisessa hyvinvointivaltiossa emme pysty olemaan kehityksen huipulla näyttämässä tietä ihmisen ja luonnon harmoniseen eloon, niin kuka sitten?

Innovaatiot Itämeren hyväksi

Omien yritystensä lisäksi Kankaanrinta on mukana monessa innovaatiossa. Hän oli mukana Gold&Greenin kasviproteiinituote nyhtökauran menestystarinassa ja istuu muovien korvaavaa biohajoavaa pakkausmateriaalia valmistavan Sulapac:n hallituksessa.

– Suomessa on viime vuosina valtavasti lisääntynyt rohkeus yrittää. Meillä on tosi kovia porukoita, jotka keksivät hienoja ideoita.

Ålandsbankenin Itämeriprojektia Kankaanrinta pitää hienona esimerkkinä siitä, kuinka yrityksen arvot todella voivat ohjata toimintaa. Myös Sulapac on Itämeriprojektin rahoittama hanke: yritys sai vuonna 2017 innovaatiolleen 50 000 euron rahoituksen.

– Itämeren tilan parantaminen vaatii sekä

aiheen esille tuomista että rahoitusta, ja Ålandsbanken on yhdistänyt ne molemmat hienosti Itämeriprojektissa.

Kankaanrinta on itse myös Ålandsbankenin asiakas ja juuri Ålandsbankenin tekemä Itämerityö oli hänelle valinnan peruste.

– Minulla on Ålandsbankenissa Itämeritili ja käytössäni hiilijalanjäljen laskeva Itämerikortti, ja tämän valinnan tein nimenomaan Itämeren takia. Minusta on tärkeä muistaa, että pankki on valtava media ja tämän vuoksi myös pankkien näyttämällä esimerkillä on paljon merkitystä. Yhteiskunnassa kun ei voi elää ilman pankkisuhdetta.

"On hienoa edetä, kun on kaltainen rinnalla. Saan tehdä kaiken parhaan osaajan kanssa."

Saara Kankaanrinta

Yhdessä eteenpäin

Kankaanrinnalle luonnonsuojelutyö ja maailman parantaminen on elämän missio. Tämän mission hän jakaa miehensä kanssa, ja heille kaikki työ on yhteistä.

– On mielettömän ihanaa tehdä tätä kumppanin kanssa. Me ajattelemme niin samalla tavalla ja nopeudella. On hienoa edetä, kun on kaltainen rinnalla. Saan tehdä kaiken parhaan osaajan kanssa.

Kankaanrinta kokee, että perheen varallisuuden myötä hänellä on etuoikeus saada tehdä juuri sitä, mitä hän oikeasti haluaa.

– Monet ihmiset haluaisivat omistaa

elämänsä luonnonsuojelutyölle, mutta eivät pysty sitä tekemään. Meillä on mahdollisuus tehdä tätä, joten meillä on mielestäni velvollisuus käyttää tämä mahdollisuus ja tehdä niin paljon kuin voimme ihmisten ja luonnon hyvinvoinnin edistämisen eteen. Meille tämä on kutsumustyö, joten ei tämä kelloa katso.

Maailmantuskasta huolimatta Kankaanrinta on perusluonteeltaan pettämätön optimisti ja hänellä on selvä kuva siitä, miltä se ”parempi huominen”, jonka eteen töitä tehdään, näyttää.

– Se on enemmän biologinen. Meri on monimuotoinen ja toimii ekologisesti tasapainossa, samoin metsät näyttävät metsiltä ja pellot ovat rehevät ja vihreät, kaikkialla on jatkuva kasvipeite ja ihminen on ymmärtänyt paikkansa ekosysteemissä. Ja tietysti ihmiset pitävät huolta paitsi luonnosta, myös toisistaan.

Miten tähän sitten päästään?

– Jos jotain olen oppinut, niin sen, että meidän on annettava luonnolle tilaa toimia. Emme tule koskaan ymmärtämään täysin sen toimintaa, mutta tiedämme, että se hoitaa itse itseään parhaiten. Lisäksi ympäristöongelmien ratkaisussa pitää pyrkiä monihyötyisyyteen, koska kriisit kietoutuvat toisiinsa. Kiire on kova emmekä voi pysähtyä hetkeksikään.

Eikä Kankaanrinta aio pysähtyä, tai edes hiljentää tahtia.